


Q2.02

PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU

RULES FOR USE THE MARK OF THE ACCREDITATION AND REFERENCE TO ACCREDITATION

	PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU	Oznaka:	Q2.02
		Str./ukupno str.:	2/8

1. CILJ

Cilj ovog dokumenta je da se definišu uslovi i način korišćenja znaka akreditacije u sistemu akreditacije Crne Gore, a u skladu sa Pravilima akreditacije usvojenim u Akreditacionom tijelu Crne Gore i zahtjevima odgovarajućih nacionalnih, evropskih i međunarodnih standarda i uputstava. Cilj ovog dokumenta je i da definiše izgled, veličinu i boju znaka akreditacije kao i aktivnosti u slučajevima smanjivanja ili povećanja standardne veličine znaka i drugo.

2. PODRUČJE PRIMJENE

Ovaj dokument je namijenjen za internu upotrebu u okviru ATCG-e, kao i za akreditovane organizacije od strane ATCG-e.

Ovaj dokument se primjenjuje i od strane akreditovanih organizacija kada koriste znak u sastavu obrazaca isprava o usaglašenosti i drugih dokumenata koje izdaju/koriste pod akreditacijom, kao i na drugim mestima u skladu sa ovim Pravilima i Pravilima akreditacije.

Odredbe ovih Pravila, se moraju poštovati od strane sertifikovane organizacije koja je ovlaštena od strane ATCG-e za korišćenje znaka sertifikacije zajedno sa znakom akreditacije. Odgovornost za osiguranje ovih uslova preuzima ATCG.

Akreditovana kontrolna organizacija, akreditovana laboratorija za ispitivanje ili akreditovana laboratorija za etaloniranje, ne smije da ovlasti korisnike svojih usluga da koriste znak akreditacije. Znak akreditacije je zaštićeni znak, vlasništvo ATCG-e, kojim se pokazuje akreditacioni status.

3. OZNAKE , SKRAĆENICE I DEFINICIJE

- **simbol akreditacije**

Simbol za čije korišćenje akreditaciono tijelo daje pravo akreditovanim TOU da označe svoj status akreditacije.

NAPOMENA "Znak" je rezervisan da označi neposrednu usaglašenost entiteta u odnosu na skup zahtjeva

- **sertifikat o akreditaciji**

Zvanični dokument ili komplet dokumenata u kojima je navedeno da je akreditacija dodijeljena za definisani obim

4. VEZE SA DRUGIM DOKUMENTIMA

- ISO/IEC 17011- Opšti zahtjevi za tijela koja ocjenjuju i akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti,
- ISO/IEC Uputstvo 61: 1996, Opšti zahtjevi za ocjenjivanje i akreditaciju organizacija za sertifikaciju/registraciju;
- EN 45003: 1992, Opšti kriterijumi za organizacije za akreditovanje laboratorija,
- EA-3/01: 2001, EA Conditions for the Use of Accreditation Marks (Uslovi Evropske kooperacije za akreditaciju za korišćenje znaka akreditacije)

	PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU	Oznaka:	Q2.02
		Str./ukupno str.:	3/8

- Poslovnik o kvalitetu ATCG-e,
- Q2.01 Pravila akreditacije ATCG-e.

5. OPIS

OPIS

Opšti uslovi

Na korišćenje znaka akreditacije u okviru akreditovane oblasti pravo polažu akreditovana sertifikaciona tijela, akreditovane kontrolne organizacije i akreditovane laboratorije (u daljem tekstu akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti) a za vrijeme trajanja akreditacije dodijeljene od strane ATCG-e.

Ukoliko akreditovana organizacija izdaje Isprave o usaglašenosti (izvještaji i/ili sertifikati) u okviru dodijeljenog joj obima akreditacije, one moraju da sadrže znak akreditacije. Za druga dokumenta koja izdaje akreditovana organizacija ocjenjivanje, korišćenje znaka nije obavezno.

Osim upotrebe znaka akreditacije, moguć je i drugačiji način pozivanja na akreditaciju. Na primjer, to se može uraditi izjavom: «Tip akreditovanog tijela, akreditovan od strane ATCG-a, registarski broj akreditacije». Primjer za sertifikaciono tijelo bi bio: «Sertifikaciono tijelo, akreditovano od strane ATCG-a, pod brojem ATCG.234.234, u oblasti sertifikacije proizvoda organskog porijekla».


Ukoliko akreditovana organizacija za ocjenu usaglašenosti, ima više akreditacija izdatih od strane ATCG-a, ona može, uz odobrenje ATCG-a, koristiti jedan znak sa oznakama standarda po kojima je vršena akreditacija i svim registracionim brojevima.

Znak akreditacije se može koristiti na memorandumima, kancelarijskom i reklamnom materijalu, akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti. Ona je obavezna da dostavi ATCG-e, kopiju ili uzorak svakog dokumenta (obrasca) koji mora da sadrži znak akreditacije radi autorizacije, uključujući i materijale (dokumente i predmete) na kojima akreditovana organizacija želi da istakne znak akreditacije. Znak akreditacije se može postaviti na vozilima, kancelarijama, ulazima i sl. Akreditovane organizacije za ocjenu usaglašenosti. U ovim slučajevima, znak se može upotrijebiti sa zajedno sa nazivom akreditovane organizacije.

Znak akreditacije ne smije da se koristi u dokumentima koji se (delimično ili u potpunosti) ne odnose na poslove za koje joj je dodijeljena akreditacija.

Memorandum akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti može da sadrži znak akreditacije. U slučajevima kada se memorandum koristi za komercijalne svrhe (na pr. za davanje ponuda), na njemu mora da bude jasno naznačeno koji poslovi/usluge se nude, a da nisu u okviru dodijeljenog obima akreditacije. Ovo se može postići, na primjer ako se na ponudi jasno napiše «Ova ponuda se odnosi na područje koje nije u obimu akreditacije» i sl.

Vizit karte zaposlenih u akreditovanim organizacijama za ocjenjivanje usaglašenosti ne smiju da sadrže znak akreditacije.

	PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU	Oznaka:	Q2.02
		Str./ukupno str.:	4/8

Iz sadržine isprava o usaglašenosti, u čijem sastavu je znak akreditacije, ne smije proizilaziti da ATCG snosi odgovornost za tačnost rezultata ispitivanja, etaloniranja ili kontrolisanja, niti da ATCG potvrđuje usaglašenost proizvoda, procesa, sistema menadžmenta ili lica.

Akreditovano sertifikaciono tijelo za sertifikaciju sistema kvaliteta i/ili zaštite životne sredine je u obavezi da osigura da organizacija kojoj je ono dodijelilo sertifikaciju ne ističe znak sertifikacije niti znak akreditacije na svom proizvodu, odnosno njegovom pakovanju i/ili ambalaži.

Akreditovano sertifikaciono tijelo za sertifikaciju proizvoda može da da organizaciji čiji je proizvod sertifikovalo, pravo na korišćenje znaka akreditacije na proizvodu samo zajedno sa znakom sertifikacije (prilog 3-odnosi se samo na ovaj slučaj i za ostala tijela za ocjenu usaglašenosti se ne može primijeniti). Kombinacija znaka akreditacije i znaka sertifikacije se može štampati u katalogima i prospektima samo ako se oni odnose na proizvod koji je sertifikovan pod akreditacijom od strane ATCG-a.

U domenu privredne metrologije, laboratorija za etaloniranje može upotrebljavati samo naljepnice koje je odobrilo ATCG. Na naljepnici se moraju navesti sledeće informacije:

- Znak Sistema akreditacije ATCG-a,
- Identifikacija mjerila,
- Datum poslednjeg etaloniranja,
- Datum narednog etaloniranja,
- Naziv laboratorije ili broj njegove akreditacije,
- Broj certifikata.

Ukoliko se radi o trajnom etaloniranju odnosno garanciji za to (na primjer: mjerači zapremine izrađeni od stakla), na toj opremi se može dozvoliti urezivanje ili graviranje odobrenog izgleda naljepnice.

Kada akreditovana organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti ima više poslovnica (poslovne jedinice ili sl. – zasebne organizacione jedinice na različitim lokacijama) od kojih su samo neke akreditovane (poslovi koje obavljaju su u okviru obima akreditacije), znak akreditacije mogu koristiti samo akreditovane poslovne jedinice. U dokumentima koji su zajednički za sve poslovne jedinice, može da se koristi znak akreditacije pod uslovom da su ispod njega navedene akreditovane poslovne jedinice. Takođe, u slučajevima kada je akreditovana organizacija za ocjenu usaglašenosti u nekoj složenoj organizacionoj formi (na primjer: firma kćerka), mora se jasno definisati na koga se akreditacija odnosi. Bilo koje korišćenja znaka ili pozivanje na akreditaciju, ne smije ukazivati kao da su i ostale «kćerke» akreditovane. U slučajevima kada se izdaje zajednički dokument, on mora da sadrži spisak tijela koja posjeduju akreditaciju.

Kriterijumi za korišćenje znaka akreditacije sa znakom sertifikacije

Akreditovano tijelo za ocjenu usaglašenosti mora, a u skladu sa kriterijumima i zahtjevima za akreditaciju, da osigura pravilnu upotrebu znaka akreditacije od strane organizacije koja je nosilac prava korišćenja znaka sertifikacije, putem unošenja odredbi u ugovor ili sličan dokument, koji je obavezujući za sertifikaciono tijelo i nosioca prava korišćenja znaka sertifikacije i kasnijom provjerom da:

- nosilac prava korišćenja znaka sertifikacije ne ističe znak akreditacije nezavisno od

	PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU	Oznaka:	Q2.02
		Str./ukupno str.:	5/8

znaka sertifikacije,

- se znak akreditacije ne koristi na način koji bi mogao da dovede u zabludu, odnosno na osnovu koga bi se moglo protumačiti da je proizvod ili sistem menadžmenta sertifikovan ili odobren od strane ATCG-a.

Organizacija koja je dobila pisano ovlašćenje za korišćenje znaka sertifikacije od strane akreditovanog sertifikacionog tela, može da koristi znak akreditacije u skladu sa pravilima sertifikacionog tela i saglasno opštim uslovima datim u ovom dokumentu.

Za slučajeve isticanja kombinacije znaka akreditacije i znaka sertifikacije na proizvodu, u slučaju kada su dimenzije proizvoda ili njegovog pakovanja takve da se ne mogu ispoštovati zahtjevi u vezi dimenzija znaka akreditacije, akreditovano sertifikaciono tijelo za sertifikaciju proizvoda mora svojim pravilima da osigura:

- da se kombinacija znakova reprodukuje u smanjenoj veličini na priveznici koja ide uz proizvod ili njegovo pakovanje, uz poštovanje pravila za smanjenje datog koja se navode u daljem dijelu ovog dokumenta ili
- da nosilac prava na korišćenje znaka sertifikacije sa znakom akreditacije obezbijedi označavanje prodajnih mesta sa kombinacijom znakova, uz poštovanje pravila za uvećanje datog koja se navode u daljem dijelu ovog dokumenta.

Verzije znaka akreditacije

ATCG je formirao tri verzije znaka akreditacije, kako je prikazano na slikama 1, 2 i 3 datim u prilogima ovog pravila.

Slika 1: Verzija koju koristi ATCG kao svoj logotip. Korišćenje ovog znaka je ograničeno na ATCG.

Slika 2: Verzije koje koriste akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti u zavisnosti od vrste dodijeljene akreditacije.

Slika 3: Verzija koju će koristiti nosilac prava na korišćenje znaka sertifikacije. Znak akreditacije i znak sertifikacije uvijek moraju biti jedan pored drugog.


Forma, oblik, sadržina, veličina, boja i pravila reprodukcije znaka akreditacije

Forma, oblik i sadržina znaka akreditacije, dat je na slici 2 u prilogu ovog dokumenta. Forma, oblik i sadržina znaka akreditacije moraju biti onakvi kako ih je akreditovana organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti dobila od strane ATCG-e na magnetnom zapisu – disketi, disku, putem mail-a i sl.

Znak akreditacije se mora koristiti u odgovarajućoj formi, sadržini, veličini i boji, kako je objašnjeno u ovom pododjeljku. Svaki znak akreditacije u svom sastavu pored grafičkog simbola sistema akreditacije u Crnoj Gori (logotip ATCG-e) ima tekst koji se sastoji od akreditacionog broja akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti i naziva vrste akreditacije, odnosno standarda prema kome je izvršeno akreditovanje.

Znak akreditacije se mora nalaziti u zaglavlju isprave o usaglašenosti, odnosno dokumenta koji se koristi saglasno opštim odredbama datim u ovom dokumentu. Mjesto isticanja znaka akreditacije na reklamnom materijalu utvrđuje akreditovana organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti.

Znak akreditacije se može reprodukovati samo uz logotip akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti i/ili njen naziv. Znak akreditacije ne smije biti manji od

	PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU	Oznaka:	Q2.02
		Str./ukupno str.:	6/8

logotipa akreditovane organizacije. Ako se znak akreditacije reprodukuje na dokumentu standardnog formata ne većem od A4, **ne smije biti veći od 30mm po visini a po širini takav da se ne remeti njegov oblik**. Na dokumentima većeg formata od A4 znak akreditacije mora biti proporcionalno uvećan (očuvan oblik) u odnosu na originalnu verziju dobijenu od ATCG-e.

Ako postoji potreba za reprodukcijom znaka akreditacije u manjoj veličini onda se pri reprodukciji mora očuvati njegov oblik (proporcionalno smanjenje visine i širine), čitljivost i jasnoća.

Akreditovana organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti reprodukuje znak akreditacije u koloru ili u crno bijelom spektru boja. Obije varijante znaka akreditacije se dostavljaju akreditovanoj organizaciji za ocjenjivanje usaglašenosti na magnetnom zapisu – disketi, disku, putem mail-a i sl.

Ukoliko se koristi pun color moraju biti prisutne boje sa oznakom:

- PLAVA Panton 2747C
- CRNA 100% BLACK
- SIVA 60% BLACK

ili iz CMYK-a (skraćena za: Cyan-tamno plava, Magenta-ciklama crvena, Yellow-žuta, Key (black)-crna) :

- PLAVA: CMYK 100 100 25 20
- CRNA: CMYK 0 0 0 100
- SIVA : CMYK 0 0 0 60

U crno bijeloj verziji :

- CRNA 100%BLACK
- SIVA 60% BLACK

Korišćenje znaka akreditacije u elektronskoj formi je dozvoljeno pod sledećim uslovima:


- (a) Da se prilikom umnožavanja znak akreditacije čitko i jasno vidi;
- (b) Da se ne vrše promjene dizajna originalne verzije znaka akreditacije;

Ako akreditovana organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti posjeduje više (vrsta) akreditacija od strane ATCG-a, ona po želji može koristiti samo jedan znak akreditacije uz jasno i nedvosmisleno pozivanje (navođenjem identifikacionog broja i odgovarajućeg standarda) na ostale dodijeljene akreditacije.

Obaveze u slučaju prestanka važenja akreditacije

Akreditovana organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti mora odmah da prestane sa korišćenjem znaka akreditacije i sa distribucijom materijala (dokumenti, isprave o usaglašenosti, predmeti) koji sadrže znak akreditacije, u slučaju oduzimanja akreditacije ili odustajanja od akreditacije na zahtjev akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti,.

Kada akreditovanoj organizaciji za ocjenjivanje usaglašenosti koja ima više (vrsta) dodijeljenih akreditacija od strane ATCG-e, prestane da važi jedna akreditacija, mora odmah da prestane sa korišćenjem znaka akreditacije i sa distribucijom materijala (dokumenti, isprave o usaglašenosti, predmeti) koji sadrže znak akreditacije za tu vrstu

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU	Oznaka:	Q2.02
		Str./ukupno str.:	7/8

akreditacije.

Kada akreditovanom sertifikacionom telu prestane da važi akreditacija, ono mora odmah da preduzme mjere kojima će osigurati da organizacija koja je od njega dobila pravo za korišćenje znaka sertifikacije odmah prestane sa korišćenjem znaka akreditacije na materijalima (proizvodi, pakovanje proizvoda, ambalaža, dokumenti, predmeti i sl.) koji ga sadrže.

Mjere u slučaju nepravilnog i nezakonitog korišćenja znaka akreditacije

Kada akreditovana organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti koristi nepravilno znak akreditacije, ATCG će utvrditi i naložiti preduzimanje odgovarajućih korektivnih mjera. Ukoliko se slučajevi nepravilnog korišćenja znaka akreditacije od strane akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti ponavljaju, ATCG može suspendovati akreditaciju u skladu sa Pravilima akreditacije. ATCG pokreće spor pred nadležnim sudom u slučajevima neovlašćenog korišćenja znaka akreditacije.

Podgorica, januar 2008.

Predsjednik Upravnog Odbora ATCG

Prof. dr Zdravko Krivokapić

6. PRILOZI

Prilog 1



Slika 1: Verzija koju koristi isključivo ATCG

Prilog 2



Slika 2: Verzija koju koriste akreditovane organizacije

Napomena: Na slici 2 je dat primjer znaka akreditovane laboratorije za ispitivanje. U horizontalnom donjem dijelu dat je registracioni broj koji ima sledeći sadržaj:

$X_y-X_1X_2-X_3X_4$

	PRAVILA ZA KORIŠĆENJE ZNAKA AKREDITACIJE I POZIVANJE NA AKREDITACIJU	Oznaka:	Q2.02
		Str./ukupno str.:	8/8

pri čemu:

X_y ima vrijednosti:

L_i - za laboratorije za ispitivanje,
 L_k - za laboratorije za kalibraciju,
 L_m - medicinske laboratorije,
 K_A – Kontrolne organizacije tipa A,
 K_B – Kontrolne organizacije tipa B,
 K_C – Kontrolne organizacije tipa C,
 S_P – Sertifikaciona tijela za proizvod,
 S_M – Sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta,
 S_O – Sertifikaciona tijela za sertifikaciju osoblja.

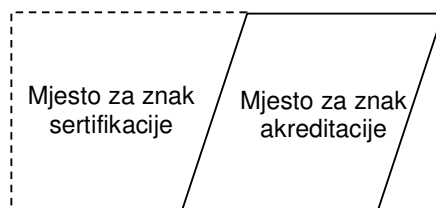
X_1X_2 – ima vrijednost zadnje dvije cifre godine od koje važi akreditacija. Na primjer za 2008 godinu to su cifre 08.

X_3X_4 – ima vrijednost rednog broja akreditacije počev od 01 ponaosob za svaki tip akreditacije.

Oznaka u horizontalnom dijelu se odnosi na referencijal po kojem je izvršena akreditacija. Na slici 2 je prikazan primjer znaka za akreditovanu laboratoriju za ispitivanje. Za ostale organizacije se dodjeljuje registracioni broj i oznake shodno referencijalima:

- MEST EN ISO/IEC 17020, Opšti kriterijumi za rad različitih vrsta kontrolnih organizacija,
- MEST EN 45011, Opšti zahtjevi za tijela koja rade u sistemu sertifikacije proizvoda,
- MEST ISO/IEC 17021, Ocjenjivanje usaglašenosti – Zahtjevi za tijela koja izvode ocjenjivanje i sertifikovanje sistema menadžmenta,
- MEST ISO/IEC 17024, Ocjenjivanje usaglašenosti - Opšti zahtjevi za tijela koja obavljaju sertikovanje osoblja,
- MEST ISO 15189, Medicinske laboratorije.

Prilog 3



Slika 3: Verzija koju koriste sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda¹

¹ Na ovoj slici je promijenjen prostor mjesto za znak akreditacije. Ranije je u tom prostoru stajao znak koji se stavlja u slučaju akreditacije ispitnih laboratorija što je unosilo zabunu, a uzrok je bio čisto formalne prirode. Izmjenu inicirao vodeći ocjenjivač Tanja Radović 15.10.2009 godine a ona je odobrena 13.11.2009 godine na sjednici Upravnog odbora.